

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران جنوب

دانشکده تحصیلات تکمیلی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد "M.Sc"

مهندسی شیمی - محیط زیست

عنوان:

مدل سازی راکتور اختلاط کامل لجن فعال (CMAS) در تصفیه پساب شهری

استاد راهنما:

استاد مشاور:

نگارش:

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

چکیده

مقدمه

فصل اول: کلیات

1	1-1) تعریف و هدف تصفیه فاضلاب
3	2-1) تقسیم بندی فاضلاب
4	3-1) پیامدهای زیست محیطی و انسانی فاضلاب
6	4-1) کمبودهای مطالعاتی در زمینه شبیه سازی های تصفیه خانه ها
7	5-1) روش کار و تحقیق

فصل دوم: نقش میکروارگانیسم ها

9	1-2) میکروارگانیسم های شرکت کننده و نقش آنها
11	1-1-2) منبع کربن و انرژی
13	2-1-2) نیازمندی های عوامل رشد و مواد مغذی
14	2-2-) فرایند نیتریفیکاسیون
15	1-2-2) توصیف فرایند
15	2-2-2) میکروبیولوژی
17	3-2-2) روابط استوکیومتری
19	4-2-2) سینتیک های رشد

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

21	5-2-2) عوامل طبیعی
21	6-2-2) سمیت
22	3-2) فرآیند دنیتریفیکاسیون
23	1-3-2) توصیف فرایند
24	2-3-2) میکروبیولوژی
25	3-3-2) روابط استوکیومتری
28	4-3-2) سینتیک های رشد
29	5-3-2) تاثیر غلظت اکسیژن محلول
30	6-3-2) اثر همزمان نیتریفیکاسیون و دینتریفیکاسیون
31	7-3-2) عوامل محیطی
	فصل سوم : تصفیه فاضلاب
33	1-3) کلیات و مراحل
33	1-1-3) سطح تصفیه
34	2-1-3) تصفیه بیولوژیکی
35	3-1-3) تعدادی تعاریف مفید
37	4-1-3) انواع فرایندهای بیولوژیکی

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

39	3-1-5) فرایند رشد معلق
39	3-1-6) فرایند لجن فعال
41	3-1-7) فرایند رشد ثابت
42	3-2) گوناگونی راکتورها در تصفیه فاضلاب
48	3-3) تعیین مشخصات فاضلاب
48	3-3-1) ترکیبات اصلی فاضلاب برای طراحی فرایند
50	3-3-2) ترکیبات کربن دار
52	3-3-3) ترکیبایت نیتروژن دار
53	3-3-4) قلیائیت
54	3-4) دلیل انتخاب راکتور اختلاط کامل
	فصل 4: مدل سازی فرایند
59	4-1) مدل های ASM
60	4-2) مدل ASM1
61	4-2-1) دلیل انتخاب مدل ASM1
61	4-2-2) مقایسه مدل ASM1 با مدل ASM3
63	4-2-3) روش ارائه مدل

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
63	4-2-4) قالب بندی و نشانه گذاری
65	4-2-5) استفاده در موازنه جرم
67	4-3) مدل ترکیب اکسیداسیون کربن، نیتریفیکاسیون و دنیتریفیکاسیون
70	4-4) مدل ادراکی
77	4-5) ترکیبات در مدل
81	4-6) فرایندها در مدل
88	4-7) مشخصه سازی فاضلاب و تخمین مقادیرهای پارامتر
89	4-7-1) تخمین ضرایب استوکیومتری
95	4-7-2) تخمین پارامترهای سینتیکی
105	4-8) محدوده های پارامتر نمونه مقادیرهای قراردادی و تاثیرات پارامترهای زیست محیطی
105	4-8-1) مقادیرهای پارامتر نمونه
110	4-8-2) مقدارهای قراردادی
111	4-8-3) تاثیرات زیست محیطی
112	4-8-4) فرضیات، محدودیت ها و اجبارها
113	4-9) فرضیات و محدودیت های همراه با مدل
114	4-10) الزاماتی بر پایه کاربرد مدل

فصل پنجم: اجرای مدل

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

117	1-5) پیاده سازی مدل لجن فعال
117	1-1-5) الگوی کلی جریان
118	2-1-5) الگوریتم کلی برنامه
121	2-5) شرایط اولیه
122	3-5) شرایط کار متغیر
122	4-5) معادلات موازنه جرم در مدل ASM1
126	1-4-5) مدل سازی فرایند هوادهی
126	2-4-5) معادلات مربوط به ته نشین ساز نشین ساز
128	3-4-5) آماده سازی معادلات موازنه جرم برای ورود به برنامه
131	5-5) اجرای برنامه
131	1-5-5) ورودی ها و خروجی ها
143	6-5) مقایسه و تحلیل مقادیر
فصل ششم : راکتور اختلاط کامل دوره ای و بهینه سازی زمان هوا دهی	
149	1-6) مقدمه
150	2-6) مدل
151	3-6) فرآیند

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

152	4-6) کنترل متغیر ها
153	5-6) معادلات بهینه سازی
154	6-6) قوانین به کار رفته
156	7-6) روش حل و نتایج بهینه سازی
	فصل هفتم : نتیجه گیری و پیشنهادات
160	نتیجه گیری
161	پیشنهادات
162	پیوست ها
167	منابع و ماخذ
167	فهرست منابع لاتین
170	سایت های اطلاع رسانی
171	چکیده انگلیسی

فهرست جدول ها

شماره صفحه	عنوان
10	1-2) طبقه بندی میکروارگانیزم ها بر حسب دهنده الکترون، گیرنده الکترون و دیگر پارامترها
37	1-3) اصطلاحات مورد استفاده در تصفیه بیولوژیکی فاضلاب
38	2-3) فرایندهای بیولوژیکی مهم در تصفیه فاضلاب
48	3-3) علایم مورد استفاده در فرآیندهای تصفیه فاضلاب
55	4-3) مقایسه کلی راکتورهای مورد استفاده در فرآیندهای تصفیه فاضلاب
67	1-4) روابط استوکیومتری و سینتیکی برای رشد باکتری هتروتروفیک در یک محیط هوایی
75	2-4) الف) ماتریس روابط استوکیومتری و سینتیک های فرآیند برای اکسیداسیون، نیتریفیکاسیون و دنیتریفیکاسیون ب) متغیرهای حالت برای مدل ASM1
76	3-4) پارامترهای سینتیکی برای مدل ASM1
76	4-4) پارامترهای استوکیومتری برای مدل ASM1
103	5-4) پارامترها و مشخصاتی که می توان مستقیم حدس زد
105	6-4) پارامترهایی که پیش از محاسبه باید اطلاعات وارزیابی های پیشین روی آنها انجام گیرد
109	7-4) مقادیر قراردادی در pH خنثی

فهرست جدول ها

شماره صفحه	عنوان
110	8-4) مشخصات قراردادی چند فاضلاب خانگی بین چند کشور جهان
127	1-5) پارامترهای معادله Takacs
130	2-5) ماتریس ضرایب استوکیومتری
132	3-5) مقادیر ترکیبات ASM1 ورودی به برنامه
133	4-5) مقادیر پارامترهای طراحی ورودی به برنامه
133	5-5) مقادیر مشخصات کلی تصفیه خانه
134	6-5) شرایط عملیاتی تصفیه خانه
135	7-5) مقادیر خروجی از برنامه و مقایسه آنها با خروجی راکتور نمونه
152	1-6) میانگین ترکیبات ورودی

فهرست نمودارها

شماره صفحه

عنوان

- 1-3) اجزای COD فاضلاب و اطلاعات مربوط به اجزای COD در طراحی دقیق فرآیندهای لجن فعال در طراحی های دقیق لجن فعال 51
- 2-3) مشخصات فاضلاب برای ترکیبات نیتروژن 53

فهرست شکل ها

شماره صفحه

عنوان

11	هتروتروف	1-2) متابولیسم باکتریایی (a) هوازی هتروتروف (b) هوازی اتوتروف (c) بی هوازی
14	فرآیند نیتریفیکاسیون بیولوژیکی	2-2)
16	لجن یک مرحله ای (b) سیستم رشد معلق با لجن دو مرحله ای	2-3) فرآیندهای مورد استفاده برای نیتریفیکاسیون بیولوژیکی (a) سیستم رشد معلق با
22	تشکیل نیتروژن در فرآیندهای تصفیه بیولوژیکی	4-2)
24	انواع راکتور ها و فرایندهای دنیتریفیکاسیون مورد استفاده برای انجام آنها	5-2)
40	دیاگرام فرآیند تصفیه بیولوژیکی رشد معلق	1-3)
43	شمای راکتور اختلاط کامل در فرآیند تصفیه فاضلاب (CMAS)	2-3)
44	شمای راکتور جریان قالبی (plug) در فرآیند تصفیه فاضلاب	3-3)
62	مقایسه جریان COD در مدل ASM1 و ASM3	1-4)
95	زنجیره تخریب بیولوژیکی	2-4)

فهرست شکل ها

شماره صفحه

عنوان

-
- 3-4) تاثیر تغییر نسبت سوبسترا به بیومس (نسبت غذا به میکروارگانیزم F/M) روی
101 OUR در یک راکتور Batch
- 118 1-5) الگوی کلی جریان مدل سازی
- 121 2-5) الگوریتم کلی مدل سازی بر پایه ASM1
- 123 3-5) نمای کلی راکتور اختلاط کامل لجن فعال
- 128 4-5) شمای کلی یک ته نشین ساز
- 136 5-5) گراف تغییرات غلظت نیتروژن آمونیاکی و آمونیومی با زمان
- 136 6-5) گراف تغییرات غلظت نیتروژن آلی ذره ای قابل تجزیه بیولوژیکی با زمان
- 137 7-5) گراف تغییرات غلظت نیتروژن آلی محلول قابل تجزیه بیولوژیکی با زمان
- 137 8-5) گراف تغییرات غلظت قلیائیت با زمان
- 138 9-5) گراف تغییرات غلظت ماده آلی بی اثر محلول با زمان
- 138 10-5) گراف تغییرات غلظت سوبسترای قابل تجزیه بیولوژیکی سریع با زمان
- 139 11-5) گراف تغییرات غلظت ماده آلی بی اثر ذره ای با زمان
- 139 12-5) گراف تغییرات غلظت سوبسترای قابل تجزیه بیولوژیکی کند با زمان

فهرست شکل ها

شماره صفحه	عنوان
140	13-5) گراف تغییرات غلظت بیومس هتروتروفیک فعال با زمان
140	14-5) گراف تغییرات غلظت ذرات حاصل از تخریب بیومس با زمان
141	15-5) گراف تغییرات غلظت بیومس اتوتروفیک فعال با زمان
141	16-5) گراف تغییرات غلظت نیتروژن نیتراتی و نیتریتی با زمان
142	17-5) گراف تغییرات غلظت اکسیژن محلول با زمان
157	1-6) مسیرهای کنترل بر اساس قوانین پایه گذاری شده
158	2-6) مسیر بهینه نیتروژن در محدوده تعریف شده برای $Z=39\%$
158	3-6) کنترل میزان هوادهی در راکتور فرایند لجن فعال دوره ای ارایه شده

چکیده :

مدل سازی تصفیه خانه های شهری و صنعتی نیاز به اصول اولیه ای دارد که بر طبق آن باید بر اساس استانداردهای جهانی به صورت یکپارچه و هماهنگ در سراسر جهان انجام شود. به همین منظور از مدل های **ASM (ACTIVATED SLUDGE MODELS)** می توان استفاده کرد.

در این پایان نامه از مدل شماره یک **ASM** برای مدل سازی تصفیه خانه شهری استفاده شده است و سعی شده الگوریتم ارایه شده در آن بتواند پاشخگوی حالات مختلف باشد. همچنین راکتوری که جهت حذف **BOD** و نیتریفیکاسیون به کار رفته است راکتور اختلاط کامل لجن فعال (**CMAS**) می باشد که مناسب ترین راکتور تصفیه فاضلاب می باشد.